

Ігор Черніков (Київ)

ЛЮДИНА РІДКІСНОЇ ДОБРОЗИЧЛИВОСТІ ТА ПРИВАБЛИВОСТІ

Мені пощастило знати Пантелеймона Петровича Гудзенка по спільній роботі в Інституті історії АН УРСР протягом понад двох десятиріч років. Незважаючи на досить велику різницю у віці (він для мене міг би бути батьком) та в галузі спеціалізації (П.П.Гудзенко – фахівець з вітчизняної історії, а я – міжнародник) між нами поступово встановились стосунки взаємної поваги та навіть симпатії. Добре пам'ятаю, як на початку аспірантури автора цих рядків (кінець 50-х років) Пантелеймон Петрович у бесіді зі мною – а він був членом Вченої ради Інституту – торкнувся теми моєї дисертації "Радянсько-турецькі відносини в 1923 – 1935 роках". Схвально оцінивши мій вибір, він водночас висловив своє суттєве зауваження: така дисертаційна праця повинна ґрунтуватися насамперед на архівних матеріалах. І оскільки відчутне місце в рамках даної теми мало належати взаєминам між Україною й Туреччиною, то мені потрібно обов'язково їхати до Харкова, де містився тоді Центральний державний Архів Жовтневої революції та соціалістичного будівництва УРСР. До речі, слід відзначити, що П.П.Гудзенко чудово знав архіви України, адже протягом 1943 – 1948 рр. він очолював головне Архівне управління УРСР, а набагато пізніше за його редакцією вийшов у світ Путівник: "Государственный архив Харьковской области". – 2-е издание, дополненное и переработанное. Киев, 1981, 294 с.

Отже, моє перше наукове відрядження – а це було саме до Харківського ЦДАЖРу – виявилось справді результативним і не тільки та не стільки, що отримав низку унікальних першоджерел, а ще й тому що навчився працювати з архівними матеріалами. І в подальшому, коли мені довелося працювати вже в багатьох архівосховищах як України, так і поза її межами, з великою вдячністю завжди згадував глибокошановного Пантелеймона Петровича.

Ще один факт мого безпосереднього спілкування з П.П.Гудзенком. У 1967 – 1971 роках він обіймав посаду заступника директора інституту історії АН УРСР. Причому протягом півроку – з вересня 1967 р. по березень 1968 р. – фактично виконував обов'язки директора Інституту. Інший же заступник директора Інституту член-кореспондент АН УРСР

Іван Олександрович Гуржій на той час був повністю завантажений як академік-секретар відділення історії, філософії та права.

Вийшло так, що як раз у 1967 – 1969 роках мені довелося виконувати громадське доручення редактора інститутської стінгазети "Радянський історик". Пам'ятаю, десь у січні 1968 р. зайшов до Пантелеймона Петровича поділитися своїми проблемами як редактор. Справа в тому, що в зв'язку з наближенням 50 річного ювілею Радянської Армії, було вирішено вмістити в стіннівці портрети співробітників Інституту – учасників Великої Вітчизняної Війни. Зрозуміло, що таких співробітників тоді в Інституті було чимало та й портрети також повинні були бути високої якості. Гудзенко добре зрозумів мене, й тоді ж розпорядився виділити, здається, з директорського фонду відповідні кошти на фотографування військових ветеранів. Отже завдяки йому у святковий день – 23 лютого – знайомі обличчя наших ветеранів дивилися на нас також і зі стенду нашої стінної газети.

Пантелеймон Петрович – надзвичайно цікава людина. Він любляв жарти, веселі розповіді, анекдоти, не був позбавлений й чудового українського гумору. Йому дуже подобались, наприклад, такі каламбури, як: "З ухвалою" та "зухвалий"; або: "Уполномоченный" і "упал намоченный" і т.ін. Своїх колег по роботі, як правило, зустрічав привітанням: "Доброго здоров'я"! та своєю незмінною приязною посмішкою. Це була людина рідкісної доброзичливості й привабливості, справді сонячна людина.